

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Το Αλμπί αναγκάστηκε να εκπονήσει σχέδιο διαχείρισης των τουριστών, διότι:

- Η επισκοπική πόλη εντάχθηκε στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO.
- Η ένταξη πόλεων σε αυτό το πρόγραμμα επηρεάζει έντονα τις τουριστικές ροές
- Από την ημέρα ένταξής του υπερδιπλασιάστηκε ο αριθμός των τουριστών που επισκέπτονταν την πόλη.
- Η δεδομένη αύξηση της αναγνωρισιμότητας της πόλης ανάγκασε τις αρχές να εκπονήσουν σχέδιο διαχείρισης, για να μην μετατραπεί η πόλη σε «μουσείο».

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

- Το ταξίδι στη Μύκονο είναι μια ψυχική διεργασία
- Ο επισκέπτης νιώθει την ύλη να αφαιρείται, να αποπνευματώνεται
- Το νησί είναι ένα γραφικό, αιγαιοπελαγίτικο, με άσπρα σπίτια
- Η θέα της Δήλου είναι επιβλητική
- Το πνεύμα που πνέει πάνω από τα δύο νησιά είναι μοναδικό και επιβλητικό
- Δύσκολα ο επισκέπτης να φύγει από τα δύο νησιά χωρίς να έχει επηρεαστεί ψυχικά

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Η θέση που διατυπώνεται στην εισαγωγική παράγραφο του Κειμένου 1 είναι ότι «Το τουριστικό ρεύμα, που δημιουργεί η ένταξη μιας πόλης ή περιοχής στον κατάλογο της

παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουνέσκο, είναι οικονομικά αποδοτικό, μπορεί όμως να αποδειχθεί και καταστροφικό.»

Η θέση αυτή αποδεικνύεται με πειστικό τρόπο, κυρίως με τα ακόλουθα **τεκμήρια**:

- Το παράδειγμα του Αλμπί, επισκοπικής πόλης στη Γαλλία
- Ειδικότερα, στις 2^η, 3^η και 4^η παραγράφους του κειμένου παρατίθενται απόψεις δύο ειδικών
- Η πρώτη είναι στη 2^η παράγραφο η μαρτυρία της Μαρί Εβ Κορτές, διευθύντριας Πολιτιστικών Υποθέσεων, Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διεθνών Σχέσεων του Αλμπί, η οποία τεκμηριώνει/επιβεβαιώνει το πρώτο σκέλος της θέσης, ότι η ένταξη μιας περιοχής στον κατάλογο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουνέσκο αυξάνει αυτόματα την επισκεψιμότητά της και κατ'επέκταση τα έσοδα από τον τουρισμό. Αυτό το τεκμήριο ενισχύεται και με τα στατιστικά δεδομένα με τα οποία ολοκληρώνεται η παράγραφος
- Στις 3^η και 4^η παραγράφους παρατίθεται η άποψη της Μαρίας Γκραβαρί - Μπαρμπάς, διευθύντριας της έδρας UNESCO Πολιτισμός, Τουρισμός, Ανάπτυξη στο Πανεπιστήμιο Παρίσι 1 (Πάνθεον - Σορβόννη), με την οποία αποδεικνύεται το «φαινόμενο Ουνέσκο» (σχόλιο δημοσιογράφου), στην 3^η παράγραφο ότι πράγματι αυξάνεται η αναγνωρισιμότητα και επισκεψιμότητα της περιοχής ή της πόλης (στην περίπτωση του κειμένου της πόλης του Αλμπί) και την 4^η παράγραφο η ανάγκη εκπόνησης ενός σχεδίου διαχείρισης του τουρισμού, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μετατραπεί η πόλη σε μουσείο.
- Στην 5^η παράγραφο του κειμένου επισημαίνεται ότι το Αλμπί είναι χαρακτηριστική περίπτωση της διττής φύσης του τουρισμού (αρχική θέση) και δίνονται και άλλα σχετικά παραδείγματα περιοχών που υπέστησαν φθορές λόγω του υπερτουρισμού.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

- **χρήση αξιολογικών επιθέτων:** δυσπρόσιτο, ορμητικό, έρημος, φωνή μυστική: Με τα επίθετα αποδίδεται η επίδραση που ασκεί στην ψυχή και στο πνεύμα του επισκέπτη η εμπειρία με τη Μύκονο και τη Δήλο.
- **η επιλογή του πρώτου ενικού ρηματικού προσώπου:** «Αναπολώ τόσα τοπία...» Παρατίθεται η προσωπική μαρτυρία, η οποία σε συνδυασμό με την σύγκριση

υποβάλλει τον αναγνώστη στο σκηνικό της μοναδικής ταξιδιωτικής εμπειρίας της Μυκόνου (και της Δήλου).

- **η επιλογή του δεύτερου ενικού ρηματικού προσώπου:** «...ένας δαίμονας που σε φωνάζει να ενδώσεις –όχι για να χαρείς, όχι για να κερδίσεις μια νίκη» Το ύφος λόγου είναι οικείο, δημιουργείται η εντύπωση ότι ο πομπός συνομιλεί με τον δέκτη και τον συμβουλεύει, τον παρακινεί.
- **η αντίθεση:** «...Όμως τίποτα απ’ όλα αυτά δεν παραβάλλεται με τούτο το άσπρο, αιγαιοπελαγίτικο νησάκι.» Η παράθεση σε ασύνδετο σχήμα λόγου ξένων τοπίων (ενδεικτική η χρήση αξιολογικών επιθέτων και κορυφαία η φράση – σχόλιο «Υπάρχει μεγαλείο και ομορφιά σ’ όλα αυτά, όραμα συντριπτικό.») εντείνει τη συναισθηματική φόρτιση της αναπόλησης, της δίνει μια διάσταση εξωραϊσμού, για να γίνει πιο έντονη η σύγκριση με την εμπειρία της Μυκόνου και της Δήλου, που είναι μοναδική.
- **η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας:** «το ταξίδι για τη Μύκονο, το όραμά της, είναι φωτιά που καίει, φωνή μυστική, δύναμη σαν τον έρωτα» Σε όλο το κείμενο η λειτουργία της γλώσσας στοχεύει στην αισθητική συγκίνηση, καθώς δημιουργούνται εικόνες που κατευθύνουν τον αναγνώστη, τον έλκουν και του δημιουργούν την επιθυμία να επισκεφτεί τα μέρη για τα οποία γίνεται λόγος.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ο μύλος του Παπά είναι ένα παραδοσιακό εγκαταλειμμένο κτίσμα, ένας νερόμυλος που εκφράζει μια άλλη εποχή, έναν άλλο τρόπο ζωής.

- «Τώρα ο μύλος έστεκε βουβός, σταματημένος, θεοσκότεινος.» Με τη μεταφορά «έστεκε βουβός», τη μετοχή «σταματημένος» και το επίθετο «θεοσκότεινος» αποδίδεται το τέλος μιας εποχής, η εγκατάλειψη.
- Η παραπάνω εικόνα (το επίρρημα «τώρα» προσδιορίζει το παρόν και δημιουργεί αντίθεση) έρχεται σε αντίθεση με τη ζωή και την κίνηση που χαρακτηρίζει την αφήγηση και την περιγραφή στο προηγούμενο τμήμα του κειμένου. («...εδώ του δίνονταν η ευκαιρία να κοσμανταμωθεί, να πει τα βάσανά του με την ησυχία – του, να τσουγκρίσει κάνα ποτήρι με ρακί, και τελospάντων να το ρίξει όξω μια φορά.»): Τόπος συνάντησης και επικοινωνίας των ανθρώπων με αφορμή το άλεσμα, «Είχε τότε τόση ομορφιά και τόση χάρη ο τόπος, που εδώ ξεχύνονταν όλη η πολιτεία για

να γιορτάσουν την πρωτομαγιά, και εδώ έκαναν τις ημερήσιες εκδρομές – τους τα σχολεία»)

- «Σε μια εποχή που οι κίλυντροι και η πετρελαιομηχανή είχαν αχρηστέψει όλους τους παλιούς μύλους, ετούτος εδώ εννοούσε να αντιστέκεται πεισματικά στους νέους καιρούς.» Το σχόλιο του αφηγητή δηλώνει τη στάση συμπάθειας προς τον νερόμυλο, το ρήμα «αχρηστέψει» ως μεταφορά δηλώνει έμμεση απέχθεια για τα αποτελέσματα της τεχνολογικής προόδου σε παραδοσιακές δραστηριότητες.
- «Και στα ψηλά πλατάνια με τα γυμνά κλαδιά σφύριζε οργισμένα το άγριο ξεροβόρι.»: Η εγκατάλειψη αποδίδεται με το επίθετο «γυμνά», η εικόνα της αγριεμένης φύσης εκφράζει έμμεσα και την ψυχική διάθεση του αφηγητή για την εγκατάλειψη λόγω των νέων συνθηκών.

Ο/Η μαθητής/-τρια απαντά ελεύθερα στην ερώτηση προσωπικής ανταπόκρισης ανάλογα με τον παραστατικό του/της κύκλο και τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης του κειμένου.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Το ζητούμενο κειμενικό είδος είναι προσχεδιασμένος προφορικός λόγος. Επομένως, για να είναι αποτελεσματικό επικοινωνιακά το κείμενο, πρέπει να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Προσφώνηση
- Αποφώνηση
- Εναλλαγή ρηματικών προσώπων
- Ενδιάμεση απεύθυνση στο ακροατήριο
- Ρητορικούς τρόπους και γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο λόγος γίνεται πιο άμεσος (π.χ. ερωτήματα, απλό λεξιλόγιο, μικρές σε έκταση περιόδους λόγους, παρατακτική σύνταξη και σύνδεση των νοημάτων ή απλή υπόταξη, σημεία στίξης που λειτουργούν σχολιαστικά κ.ά.)

Από την άλλη, το κείμενο είναι επιχειρηματολογικό, αυτό σημαίνει ότι ο/η μαθητής/-τρια με την ιδιότητα του/της εκπροσώπου της μαθητικής κοινότητας του σχολείου καλείται να εκφράσει τεκμηριωμένα τη θέση που εκπροσωπεί. Επομένως, η **προτεινόμενη δομή** του κειμένου είναι η ακόλουθη:

A. Εισαγωγή: Αναφορά στο πλαίσιο επικοινωνίας και διατύπωση με σαφήνεια της θέσης επί του θέματος.

B. Απόδειξη θέσης: Σε 2-3 παραγράφους αναπτύσσει την επιχειρηματολογία που ενισχύει τη θέση του/της και παραθέτει σχετικά παραδείγματα ή άλλα τεκμήρια.

Γ. Αναίρεση αντίθετης θέσης: Σε μία παράγραφο μπορεί να παραθέσει την αντίθετη θέση και τα επιχειρήματά της και σε άλλη μία παράγραφο αντεπιχειρήματα για την αναίρεση/ αποδυνάμωσή της.

Δ. Επίλογος: Ανακεφαλαίωση και διατύπωση της θέσης – πρότασης με την ιδιότητα του/της εκπροσώπου της μαθητικής κοινότητας του σχολείου.

Ενδεικτικοί άξονες ανάπτυξης:

- Σε περίπτωση συμφωνίας με το αίτημα: Η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, η αύξηση του τουρισμού και η αύξηση των θέσεων εργασίας ή οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως το εμπόριο, ανάδειξη του μνημείου πολιτισμού, του τόπου και της τοπικής παράδοσης, αναγνωρισιμότητα της περιοχής κ.ά.
- Σε περίπτωση διαφωνίας με το αίτημα: Κίνδυνος να μετατραπεί η πόλη σε μουσείο, ενόχληση κατοίκων, υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, κίνδυνος φθοράς του μνημείου, αλλά και του ευρύτερου χώρου, η οικονομική ανάπτυξη δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά στον τουρισμό και στην παροχή υπηρεσιών, η λογική του μέγιστου κέρδους αλλοτριώνει τον άνθρωπο και τον πολιτισμό του, επιπτώσεις στην τοπική κουλτούρα από στον υπερτουρισμό κ.ά.

Για την ανάπτυξη από πλευράς περιεχομένου μπορούν στην επιχειρηματολογία να αξιοποιηθούν στοιχεία από τα κείμενα αναφοράς, ειδικά από το πρώτο κείμενο, το οποίο αναφέρεται στη διττή όψη και λειτουργία του τουρισμού, κυρίως για περιοχές που έχουν εγγραφεί στον κατάλογο των περιοχών της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουνέσκο. Μπορούν να αξιοποιηθούν και τεκμήρια (παραδείγματα, στατιστικά στοιχεία) που υπάρχουν στο κείμενο.